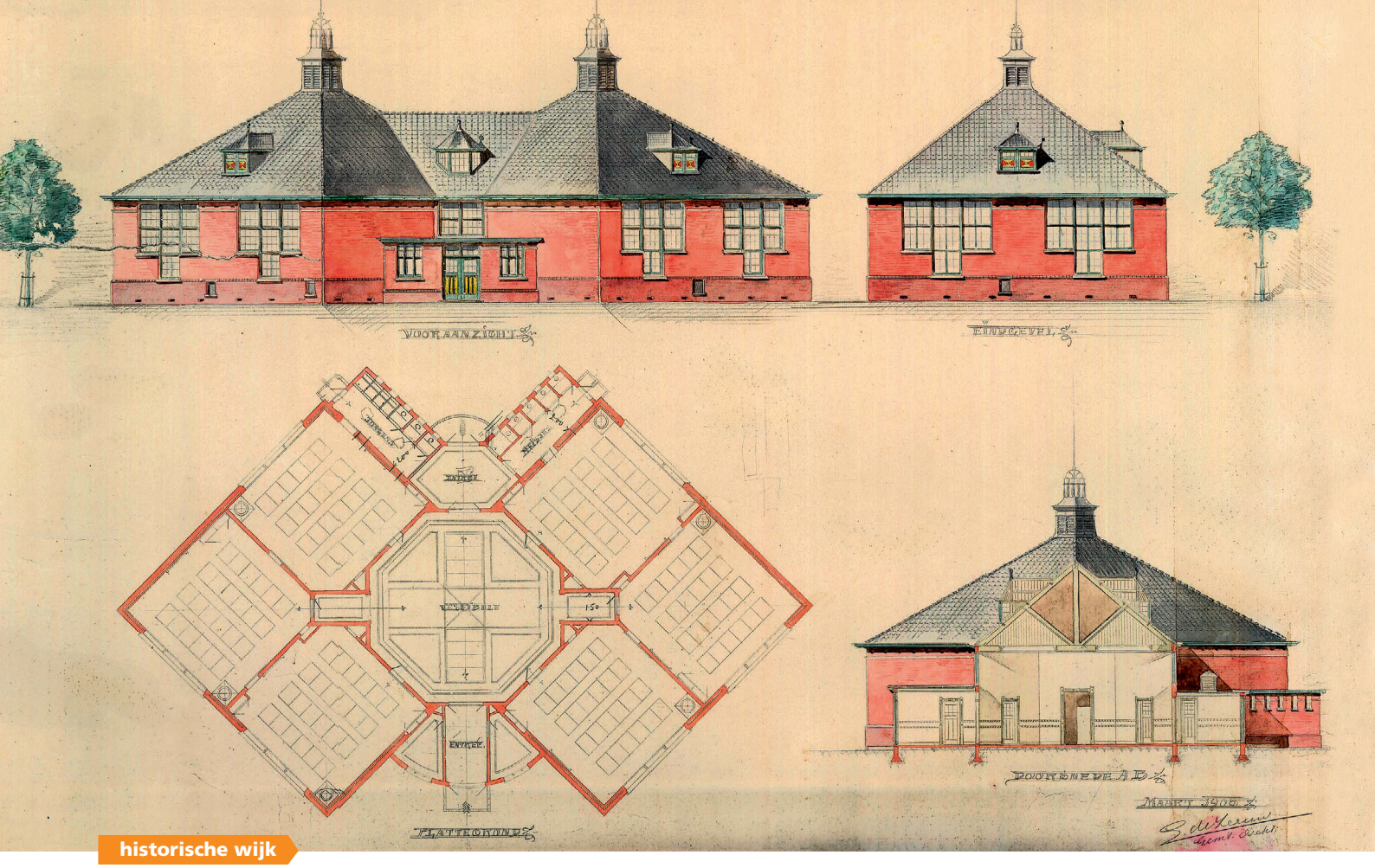

historische wijk

Oorspronkelijke schets van bouwmeester Gerrit de Zeeuw uit 1908. Het grondpatroon lijkt op een vlinder. Bron: Archief CODA.

School No. 20

Er zijn plannen voor nieuwbouw rondom de voormalige openbare lagere school De Meulenwiek aan de Molenstraat. Ook het oude schoolgebouw zelf krijgt daarbij een woonbestemming. Het is verheugend dat het karakteristieke gebouw behouden blijft. Meteen een goede reden om eens in de geschiedenis te duiken.

School No. 20 ofwel De Meulenwiek

Van het typische karakter van de Molenstraat, met hier en daar haar 'Apeldoornse huuskes', is in de loop van de tijd veel verloren gegaan. Bedrijven die er gevestigd waren -en die mede het aanzien en karakter van de straat bepaalden- zijn weggegaan, de panden gesloopt.

Wat is gebleven is de oude openbare lagere school aan de Molenstraat nummer 120.

Op 8 mei 1909 werd deze school geopend als *School No. 20*, een openbare lagere school. Later heette de school in de volksmond *De Meulenwiek*, hoewel deze naam in geen enkel officieel stuk voorkomt. Met enige fantasie kun je in de het gebouw wel de vorm van een molenwiek zien, geheel passend bij de *Molenstraat* natuurlijk. Kijkend naar het grondpatroon van school is de vorm eigenlijk meer die van een vlinder.

Naast de school, op Molenstraat nummer 118, staat het huis van het hoofd. Het eerste 'hoofd der school', ook wel hoofdonderwijzer, hoofdmeester of zelfs bovenmeester genoemd, was de heer K. Boeve, tot zijn pensioen in 1934. Overigens pas op 15 oktober 1912 heeft de Molenstraat zijn huidige naam gekregen, daarvoor heette de straat Verlengde Molenstraat, Kerkstraat of Kerkweg.

Bouwmeester Gerrit de Zeeuw en Welgelegen

De openbare school aan de Molenstraat en het daarnaast gelegen huis van het hoofd zijn ontworpen door gemeentelijk bouwmeester Gerrit de Zeeuw. Deze architect is op 1861 in Ridderkerk geboren en op 15 juli 1938 in Apeldoorn overleden. Hij kwam in 1891 naar onze stad en werd al snel architect in dienst van de gemeente. Het bovenaanzicht van de school laat mooi zien dat er sprake is van een 'hal-school', met klassen rondom een centrale hal en niet aan een lange gang zoals bij veel scholen het geval is. Ja, de bouwmeester van Apeldoorn had een visie.

Gerrit de Zeeuw heeft veel, vaak indrukwekkende bouwwerken op zijn naam. Daarvoor verwijs ik graag naar de site *Het Geheugen van Apeldoorn* waar veel informatie is te vinden. Één gebouw wil ik toch expliciet noemen,

te weten het slachthuis. Na afbraak van het landhuis Welgelegen en met de vestiging van bedrijven op het voormalige landgoed werd ook een slachthuis gebouwd, en wel de stijl van de Amsterdamse School. In het *Infomagazine van februari 2018* is daarover een artikel verschenen. Gerrit de Zeeuw maakte de eerste schetsen die door J.H. Hooyer werden uitgewerkt. Het slachthuis moest wijken voor de latere ontwikkeling van de kanaaloevers. Jammer. Als het was blijven staan was Welgelegen een prachtig gebouw -in de woorden van archivaris Stefan Rutten van CODA 'een juweel'- rijker geweest.

Modernisering in 1957

In 1957 is, op basis van plannen en tekeningen uit 1956, de school verbouwd. Hij zal aangepast zijn aan de eisen van de tijd. Als ik de bouwtekeningen van 1908 en 1956 vergelijk dan zijn de ramen in de gevels veranderd, wellicht kon er zo meer daglicht naar binnen vallen. Aan het uiterlijk van de school is verder weinig veranderd. De 'speelse' torentjes op het dak zijn er nog, hoewel de dakkapellen op de tekeningen niet meer te zien zijn. Er zijn geen uitbreidingen aangebouwd.

Verbouwing 1992

In 1992 is de school nogmaals verbouwd. In de documenten van de gemeente van 1991/1992 lees ik dat gevraagd wordt *'…om vergunning voor het veranderen van een schoolgebouw in buurtcentrum en kinderdagverblijf op het perceel…'*.

Het is duidelijk dat de school een andere bestemming, wel met 'maatschappelijke doeleinden', krijgt. Deze discussie werd eind jaren tachtig van de vorige eeuw al in de Raad gevoerd.

Het uiterlijk van de school is verder 'versoberd', ook de torentjes zijn van het dak verdwenen. De uitbouw aan de achterzijde, mooi te zien met Google Street View, is toen eveneens aangebracht. Van bovenaf gezien lijkt het gebouw niet meer op de 'vlinder' van weleer.

In de loop van de jaren vanaf 1992 vonden diverse kinderdagverblijven hier hun onderkomen. We kennen natuurlijk het kinderdagverblijf *Kindercentrum De Mallemolen*. In 2013 wordt het *Kindervilla Welgelegen*, later met toevoeging *Doomijn* van de overkoepelende organisatie.

In 2019 staat de school te koop. Het verhaal van de school is ten einde…of niet?

Monument

Het schoolgebouw komt niet voor op de lijst van rijksmonumenten en evenmin is het een gemeentelijk monument. Jammer als je bedenkt dat Gerrit de Zeeuw de bouwmeester was. Verheugend is natuurlijk het voornemen de school te integreren in nieuwbouw zodat het een nieuw bestemming krijgt en bovenal dat de school op deze wijze blijft behouden! Het oude speelse aanzien, met torentjes en dakkapellen, zal echter niet in ere worden hersteld, zo begreep ik van het architectenbureau. En de zilveren klok die ooit op de voorgevel prijkte, een geschenk van de leerlingen bij het 25-jarig bestaan van de school in 1934, komt niet terug. Maar we behouden een monument, karakteristiek voor de Molenstraat!

Dank

In de eerste plaats hartelijk dank aan Berry Meester. Hij heeft alle bouwtekeningen voor mij opgezocht. Verder heeft hij belangrijke aanwijzigen gegeven m.b.t. dit artikel. Verder mijn dank aan Stefan Rutten, archivaris van CODA voor informatie en het beschikbaar stellen van foto's.

Bronnen

- Erica 1909-1910, Adres- en Jaarboek van de Gemeente Apeldoorn, vijfentwintigste jaargang;
- Syllabus Open Monumentendag 1997, Impressies uit een schools verleden, 13 september 1993;
- Geheugen van Apeldoorn www.geheugenvanapeldoorn.nl/apeldoorners-1/gerrit-de-zeeuw/pointofinterest/detail.

Artikel: Folkert Bruining

Foto zijaanzicht school genomen in de richting parallel aan de Molenstraat, het huis van het hoofd op de achtergrond, ongeveer 1925. Bron: CODA Beeldbank.